

Asia: VN/29388/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveysministeriön asetusluonnoksesta alkoholilain valvonnasta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen ASH ry kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnoksesta, jossa ehdotetaan muutettavaksi asetusta alkoholijuomien toimituslupaa koskevan valvonnan osalta sekä ehdotetaan tehtäväksi joitakin teknisiä muutoksia.

Yleistä

Suomen ASH ry on vastustanut hallituksen esitystä alkoholin kotiinkuljetuksesta ja haluaa asetuksen lausumisen yhteydessä yhä muistuttaa, että alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholin aiheuttamia haittoja käyttäjille, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle. Niin lain kuin myös sen asetusten tulisi tukea lakiin kirjattua tarkoitusta. Nyt tehtävällä alkoholipolitiikalla on pitkäjänteiset seuraukset lasten, nuorten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnille.

Alkoholijuomien kotiinkuljetus tuo mukanaan monia terveyteen, hyvinvointiin ja arjen turvallisuuteen liittyviä haasteita. Haitat voivat kohdistua erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin, kuten ongelmallisesti alkoholia käyttäviin, alaikäisiin sekä ikääntyneisiin. Alkoholin kotiinkuljetus voi lisäksi lisätä vanhempien haitallista alkoholinkäyttöä, jonka seurauksena lapsille aiheutuu huolta, turvattomuutta, kärsimystä sekä monia pitkäaikaisia ongelmia. Suomen ASH ry painottaa, että edellä kuvatut huolet tulisi huomioida asetusluonnoksessa nykyistä tarkemmin.

Suomen ASH ry muistuttaa, että perustuslain 19 §:n 3. momentti velvoittaa julkista valtaa edistämään väestön terveyttä ja kehittämään yhteiskunnan olosuhteita yleisesti terveyttä

edistävään suuntaan kaikilla hallinnonaloilla. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä ja sen 1 § velvoittaa puolestaan julkista valtaa huolehtimaan alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisystä yhteistyössä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Alkoholilain uudistus kotiinkuljetuksen osalta on ristiriidassa väestön terveyden edistämisen kanssa ja lausuttavana olevaa asetusta on valmisteltu ainoastaan viranomaisten sekä elinkeinotoimijoiden kesken, vailla ehkäisevän päihdetyön toimijoiden kuulemista.

Suomen ASH ry:n huomiot ehdotettuun 5 a §, Alkoholijuomien toimituksen omavalvontasuunnitelmaan

Suomen ASH kannattaa Valviran esitystä, jossa toimitusluvanhaltijalle säädetty kirjaamisvelvollisuus tulisi olla ehdotettua laajempi, kuten on esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden myynnistä (593/2016, 4 § 3 mom.).

Suomen ASH ry kannattaa Aluehallintovirastojen esitystä lisätä 1 momenttiin uusi kohta: ”Selvitys toimintatavoista estää alkoholijuomien toimitus alkoholilain 37 §:n 4 momentin toimituskieltopaikkoihin”, sillä asetusluonnoksen kohdassa 4 mainitaan ainoastaan luovutus tai välittäminen.

Suomen ASH ry ei pidä riittävänä asetusluonnokseen kirjattua kirjaamisvelvollisuutta, vaan toteaa, että toimitusluvanhaltijoilla tulee olla velvollisuus kirjata kaikki tilanteet, myös ne, joissa on kieltäydytty luovuttamasta alkoholijuomia, jotta omavalvontaa olisi mahdollista seurata ja jotta lupa- ja valvontaviranomaisen olisi mahdollista sitä valvoa ja siihen puuttua.

Suomen ASH pitää erityisen tärkeänä toimitusluvanhaltijoiden velvollisuutta pitää kirjaa toteutetuista uusien alkoholijuomien toimittajien perehdytyksistä ja toimituspassitodistusten tarkistamisista ja korostaa, että velvollisuus tulisi kattaa koskemaan kaikkia luvanhaltijan toimittajia – niin työsuhteessa olevia kuin sen ulkopuolella olevia.

Suomen ASH kantaa erityistä huolta toimitusten valvonnasta. Omavalvonta on jo itsessään haasteellinen ja haavoittuva kokonaisuus. Valvontaviranomaisella tulee olla riittävät resurssit puuttua ennakoidusti sekä reaktiivisesti ilmeneviin epäkohtiin. Suomen ASH ry muistuttaa, että yhteiskunnan keskeinen tehtävä on huolehtia lasten turvallisesta kasvuympäristöstä (PL 19 § 3 mom.). Alkoholin kotiinkuljetus asettaa lapset eriarvoiseen ja haavoittuvaan asemaan. Riski alkoholin päätyemisestä alaikäisten käsiin kasvaa merkittävästi, kuten kasvaa myös päihdeongelmaisten vanhempien aiheuttamat haitat kotona oleville lapsille, kun jo päihtyneille vanhemmille toimitetaan lisää alkoholia kotiin.

Suomen ASH ry:n huomioidut ehdotettuun 6 §, Anniskelu- ja toimituspassikokeen sisältöön ja arviointiin

Suomen ASH ry pitää tärkeänä Opetushallituksen tavoin, että varmistetaan alkoholijuomia asiakkaille toimittavien henkilöiden riittävä osaaminen. Toimituspassikokeen esitetty minimilaaajuus (20 kysymystä) on aivan liian suppea. Toimituspassikokeen tulisi olla vähintään yhtä laaja kuin anniskelupassikoe (30 kysymystä), jotta riittävä osaaminen haastavissakin toimitustilanteissa varmistetaan.

Professori Pekka Puska, Suomen ASH ry:n puheenjohtaja
toiminnanjohtaja

Anne Taulu, Suomen ASH ry:n

Taulu Anne
Suomen ASH ry